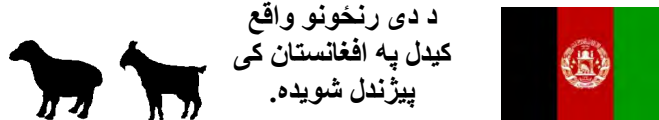

د سقط جنین رنځونه

(Abortion Diseases)

۱. تعریف

میږی او وزی په نورمال حالت کې ډیر حاصل خیزه څاروی دی اما بعضی وخت د نورو څارویو په پرتله په زیاته پیمانې بچی اچول پکښی واقع کیږی د رنځ هغه عامل چه د بچیو د اچولو سبب کیږی پدی مرحله کې خاص رول لری. اقتصادی زیان مهمه منبع کیدلای شی. په میږو او وزوکی د بچیو داچولو عمده ساری رنځونه عبارت له کلاپیدیوسس (Chlamydiosis) [سقط جنین انزوتیک (Enzootic) توکسو پلازموسس (Toxoplasmosis)، بروسیلوسس (Brucellosis)، د کیو تبه (Q-fever)، کمپایلو باکتریوسس (Campylobacteriosis)، او لستریوسس (Listeriosis)] څخه.

۲. عامل

کلاپیدیوسس (Chlamydiosis) د کلاپیدو فیلاسیتاسی (Chlamydo-phila psittaci) په واسطه چه گرام منفی باکتریا ده او د حجرې په داخل کې ژوند کوی منځ ته راځی.

توکسو پلازموسس (Toxoplasmosis) د توکسو پلازما گونادی (Toxoplasma gonadii) پروتوزوا په واسطه منځ ته راځی چه په داخل د حجره کې ژوند کوی.

بروسیلوسس (Brucellosis) په خاص ډول په وزو کې د بروسیلا میلینیس (Brucella melitensis) چه یو کوچنی گرام منفی کوکا باسیلس (Coccobacillus) دی منځ ته راځی. بروسیلا اویس (Brucella Ovis) په خاص ډول په میږو کې دا حالت منځ ته راوړی. کله کله

بروسیلا ابورتس (*Brucella abortus*) ساری رنځ په وزوکی هم واقع کېږي په هغه صورت کې چه وزی د مبتلا شویو او یا ددی رنځ په مقابل واکسین شویو غواو سره یو ځای وڅریري. با وجود ددی چه بروسیلا میلېتینسس (*B-melitensis*) په خاص ډول په وزوکی لیدل کېږي کله کله په میزو کې هم د بچیو د اچولو سبب کېږي.

تب کیو (Q-fever) د کوکسیلا بورنیتی (*Coxiella burnetii*) ریکتربال جراثیم (باکتریا) ده چه فقط په داخل د حجرو کې زندگی کولی شی منځ ته راځي. **کمپایلو باکتریوسس (Campylobacteriosis)** د کمپایلو باکتر جیجونی (*Compylobacter jejuni*) او کمپایلو باکتر فیتس (*Compylobacter fetus*) چه پخوا د ویرو فیتس روده ای (*Vibrofetus intestinalis*) په نامه یادېږي منځ ته راځي.

لسترېوسس (Listeriosis) د لیستریا مونوسایتوجن (*Listeria monocytogenes*) په واسطه منځ ته راځي چه گرام مثبت او نن اسیدو فاست (*non acid fast*) باکتریا ده او د بچیو اچول د سیروتاېپ یو (*Serotype-1*) به واسطه واقع کېږي.

۳. انتقال

کلایمډوزس (Chlamydiosis) : چونچری او کوتری د میزبان په حیث او کنی او حشرات د رنځ په انتقالو کې مهم رول لري. هغه میږي چه بچی اچولی ئی په زیاته اندازه د رنځ عامل د رحم د افرازاتو، اچول شوی بچی، او پیروان (پلاستنا) سره یو ځای بالخصوص د بچی اچولو څخه وروسته تر دری اونیو پوری په ماحول کې خپروی او بیا د ملوټو خورو سره د نورو څارویو په واسطه خورل کېږي.

توکسوپلازموسس (Toxoplasmosis) : د توکسو پلازما گونادی (*Toxoplasma gonadii*) په انتقال کې پیشو گانی اساسی رول لري. پیشو گانی د ورو ملوټو ځناور (مږي اونور) او مرغانو د خورولو په نتیجه کې د رنځ عامل اخلی او بیا په زیات شمیر ددی رنځ د عامل کڅوړی (*Oocytes*) چه د چاپیریال د اقلیم په مقابل کې پوره مقاومت لري تیتوی. پیشوگانی معمولاً خپل مواد غایطه په وینو او د خورو په انبار د پاسه کوی او بیانی هلته ځنډی. میږي او وزی معمولاً د هغه خوراکی د خورولو څخه وروسته مبتلا کېږي چه دغه خوراکه د پیشو دمواد غایطه و په واسطه ملوټ شوی وی. کله چه دغه کڅوړی څاروی وخورلی وینی ته داخلېږي او د دوه اونیو په موده کې د وینی له لیاری نورو انساجو ته خپریږي په بلارېو میزو او وزوکی توکسو پلازما (*Toxoplasma*) عامل په پلاستنا حمله کوی هلته تکثر کوی- جنین ته تیرېږي، د سقط او د هغه د مرگ، د دوباره جذبېدو، د وخت

په افغانستان کې د څارویو ساری رنځونه

څخه د مخه زیږدولو او ضعیفه وری او ورغمی او یا نورمال لنگون سبب کیږی (د بلارېوالی د مودی پوری اړه لری).

بروسیلوسس : (Brucellosis) : په عام ډول سره د ملوټو اوبو او خوراکی د خوړلو په نتیجه کی منځ ته راځی. دغه ارگانیزم د مخاطی غشاله لیاری داخل او په لمفونودو، غولانځی، رحم، خصیو او توری کی ځای په ځای کیږی په بلارې شوی څاروی کی د دغه ارگانیزم ځای په ځای کیدل د پیروان د التهاب سبب کیږی او بالاخره په څاروی کی سقط منځ ته راوړی.

د کیو تب (Q-fever) : په څارویو کی معمولاً د ا رنځ پت شکل ځانته غوره کوی اما ځینی وختونه سقط جنین د کوکزیلا بورنیټی (*Coxiella burnetii*) د شیوع په صورت کی په میروکی منځ ته راوړی. کلینیکی نښی نښانې معمولاً نه لری اما د وخت څخه د مخه لنگون او سقط جنین د بلارېوالی په اخیرنی مرحله کی د پیروان د سخت متضررکیدو او کوتی لیدونو د منځه تللو او کوتیلیدونو د منځنی برخو د پیږیدو په نتیجه کی منځ ته راځی. ځینی وزی بدون د کومو نښو نښانو د ښودلو څخه بچی اچوی اما ځینی بیا یوه دوه ورځی مخکی له بچی اچولو څخه بی اشتیا او ستومانه معلومیږی.

کمپایلو باکتریوسس (Campylobacteriosis) : کلینیکی نښی ئی دادی چه په میرو او وزو کی د بلارېوالی په آخرنی موده کی د بچو اچونه لیدل کیږی چه ورغمی او وری د وخت څخه د مخه پیداکیږی او ډیر ضعیفه وی. هغه څاروی چه بچی اچولی ممکن سیستماتیکی کلینیکی نښی ولری او یا ئی ونه لری مخاط داره چتل او وینه لرونکی افرازات د ټولو هغه څارویو د مهبل څخه چه بچی ئی اچولی وی لیدل شویږی.

لستریوسس (Listeriosis) : کله چه د بلارېوالی په اولینی مرحله کی انفکشن واقع شی سقط جنین منځ ته راوړی او که چیری انفکشن د بلارېوالی په وروستنی مرحله کی واقع شی نو معمولاً دوخت څخه د مخه لنگون او د ضعیفه بچیانو د پیداکیدو سبب کیږی. د لستریوسس (*Listeriosis*) کوم چه د مغز د پړسوب سبب کیږی او هغه چه د سقط جنین سبب کیږی دواړه په یوه وخت کی په یوه رمه کی نه واقع کیږی. سقط د بلارېوالی په اخیرنو دوه هفتو کی واقع کیږی او په تعقیب ئی ارگانیزم وینی ته داخلیری چه بیا وینی ته د داخلیدو څخه وروسته د بدن د تودوخی درجه پورته ځی، بی اشتهائی او د شیدو په اندازه کی کموالی منځ ته راوړی.

۴. اخته کېدنکی څاروی

عام آفت په ټولو حالاتو د سقط جنین کې د پیروان د التهاب څخه عبارت دی چه د هغی په نتیجه کې یا هو دابچی د غذائی مواد د نه اخیستلو په صورت کې له منځه ځی او یا دا چه چپله بچی په عامل د مرض ملوث او د هغه د مرگ سبب کېږی که چیری سقط جنین د یو انفکشن په نتیجه کې منځ ته راغلی وسی نو بیا د زیاتی مودی لپاره د رحم درنځونو او عقامت سبب کېږی او دا حالت نور و څارویو ته د خطر څخه خالی نه دی.

۵. کلینیکي نښی

کلامایدوس : سقط معمولاً د بلارېوالی په آخرنی میاشت کې منځ ته راوړی مگر کله کله له دی مودی څخه د مخه حتی د بلارېوالی په سلمه ورځ منځ ته راوړی. میږی او وزی معمولاً د رنځ کومی نښی نښانی له ځانه نه نښانی مگر کیدای شی چه دوه دری ورځی د پچی د اچولو څخه د مخه مهبل څخه وینه لرونکی افرازات ولیدل شی. بچی بعضی وخت تازه او ځینی وختونه شریډلی وی. همدارنگه بعضی بچیان ډیر ضعیف وی او ځینی وختونه میږی او وزی پیروان نه غورځوی. په ځینی وختونوکی جوخت لدی رنځ سره نور رنځونه لکه د تنفسی سیستم، د مفاصلو التهاب، د سترگو التهاب او د پیروان نه ولیدل مل وی.

توکسوپلازموسیس (Toxoplasmosis) : وزی نسبت و میږوته ډیری حساس دی سقط په اوزوکی په مختلفو عمرونو کی واقع کېږی اما په لمړی مرحله کې په هغه وزوکی واقع کېږی چه انفکشن ئی د بلارېوالی په وخت کې اخیستی اوسی. ممکن سقط په بله مرحله د بلارېوالی کی دوباره بیا واقع شی. هغه میږی او وزی چه د یو ځای والی څخه د مخه په رنځ اخته شوی اوسی هغوی بچی نه اچوی. هغه چه له ۳۰ څخه تر ۹۰ ورځو په دوران د بلارېوالی کی مبتلا شوی اوسی د هغوی جنین دوباره جذبېږی یا مومی شکل ځانته غوره کوی. اکثرآ سقط د جنین د بلارېوالی په آخیره مرحله کې یعنی ۲-۳ اونی مخکی له لنگون څخه واقع کېږی بالخصوص په هغه وخت کې چه انفکشن په وروستنی نیمانی موده د بلارېوالی کی واقع شوی اوسی. دغه میږی او وزی په ظاهری ډول سقط په وخت کې بالکل په عادی حالت سره لیدل کېږی.

بروسیلوسیس (Brucellosis) : دغه رنځ په میږو او وزو کی واقع او د بلارېوالی په آخیره مرحله کې د سقط سبب کېږی. په نورو نوعو د څارویو کی چه کله دا رنځ واقع او په نتیجه کې ئی مقاومت منځ ته راغلی اوسی سقط نه واقع کېږی. اما سیستماتیکی عکس

العملونه لکه د بدن د تودوخې د درجې لوړوالی، ستوماتیتیا، د بدن د وزن کمول او کله کله وینه لرونکی نس ناستی او په تعقیب ئی د غولانځی التهاب، گودیدل او په نر څارویو کې د خصیو التهاب او پړسوب لیدل کیږی.

کیو فیور (Q-fever) : د څارویو په گله کې دغه مریضی پټ شکل لری او د مریضی کومی نښی پکښی نه لیدل کیږی. اما ځینی وختونو کې په میرو او وزوکی د کوکسیلا بورنتی (*Coxiella burnetii*) په وجه سقط منځ ته راوړنی راپور ورکړ شوی دی کلینیکی نښی معمولاً کمی تکر سقط او د وخت څخه لنگون د بلاربوالی په اخرنی مرحله کی د پیروان د زیات زیانمنکیډو، دکوتیلیدونو د بلاربوالی په اخرینی مرحله کی د پیروان د زیات زیانمنکیډو، د کوتیلیدونو د انساجو د مړینی او د کوتیلیدونو د منځی برخی د پیروالی په وجه منځ ته راځی. ځینی وزی مخکی له دی چه کومی غوره کلینیکی نښی له ځانه وښائی بچی اچوی. اما ځینی ئی بیا لمړی بی اشتهاه او ستومانه معلومیږی او له ۱-۲ ورځو څخه وروسته بیا بچی اچوی.

کمپایلو باکتریوسس (Campylobacteriosis) : کلینیکی نښی په میرو او وزو کې د بلاربوالی په اخریره مرحله کی سقط ، ضعیف بچو وریو او ورغمو زیږونه او د وخت څخه د مخه لنگون.

هغه څاروی چه بچی ئی اچولی وی ممکن د مریضی کلینیکی نښی له ځانه وښائی او یایی بالکل ونه لری اما مخاط داره او وینه لرونکی خیرن افرازات د ټولو هغه څارویو د مهبل څخه چه بچی ئی اچولی وی لیدل کیږی.

لیستریوسس (Listeriosis) : کله چه د بلاربوالی په لمړی مرحله کی څاروی په انفکشن مبتلا شی د سقط سبب کیږی. اما که چیری د بلاربوالی په وروستی مرحله کی څاروی په انفکشن مبتلا شی نو بیا په هغوی کی د ضعیفه بچو زیږونی او د وخت څخه د مخه لنگون سبب کیږی. د لیستریوسس د سقط او د مغز د التهاب ډولونه دواړه په یوه وخت کی په یوه رمه کی نه واقع کیږی. سقط د بلاربوالی په اخرینی دوو میاشتو کی منځ ته راځی چه عفونت بیا حتی د څاروی وینی ته رسیږی. چه بیا تبه، د اشتهاکموالی، او د شیدو په تولید کی کموالی منځ ته راوړی.

۶. غیر معمولی موندنی

عام آفت په ټولو هغه واقعاتو د سقط جنین چه دانفکشن په واسطه منځ ته راځی عبارت دی له التهاب د پیروان څخه. چه د پیروان د التهاب د موجودیت په نتیجه کی جنین له منځه ځی

ځکه چې له بوي خوا نشي کولای چې خپل مواد غذائي له پيروان له ليارې تبادله کړي او له بلې خوا ممکن همدغه جنين انفکته او د هغه د مرگ سبب شي. په زياتو وختونو کې د اوږدې مودې لپاره د رحم رنځونه، عقامت په هغه څارويو کې چې سقط پکښې د انفکشن به وجه منځ ته راغلي اوسي ليدل کيږي. چې د دارنگه حالت موجوديت ونوري رمي ته خطر گڼل کيږي.

کلا مايدوسس (Chlamydiosis): جنين ممکن تازه او يا شريډلي اوسي. بعضي ځايونه د پيروان او کله کله ټول پيروان التهابي (سپين رنگه څيربښن زخمونه) په کوټي ليدونو او د کوټليدونو په منځي ساحه کې موجود اوليدل کيږي.

توکسوپلازموسس (Toxoplasmosis): په بزوکي د بروسيلا ميليټنيس B-melitensis د انفکشن په وخت کې که د پلاسنتا د انساجو مقطع وکتل شي په عادي ډول معلوميږي اما په ميرو کې د بروسيلا اويس (B-ovis) د انفکشن په صورت کې پلاسنتا يا پيروان پير، آفتونه او التهاب په کې ليدل کيږي سقط شوي جنين معمولاً تازه اما تر بوي اندازې پوري ممکن شريډلي اوسي په انفکشن مبتلا شوي جنين په ارگانو کې کوم خاص زخمونه يا آفت نه ليدل کيږي په ميرو کې د بروسيلا اويس (B-ovi) د انفکشن په صورت کې مشخص زخمونه د سم په ديوالونو، لانديني برخي او گوتکيو کې د دغې رنځ له خصوصياتو څخه شميرل کيږي.

بروسيلوسس (Brucellosis): په وزوکي د بروسيلا ميليټنيس (B.melitensis) د انفکشن په صورت کې په ظاهري ډول پيروان نورمال معلوميږي اما په ميرو کې د بروسيلا اويس (B.ovis) د انفکشن په صورت کې د پيروان د التهاب وسره د مرو انساجو او پيروالي منځ ته راتگ په سترگو کيږي.

هغه بچي چې اچول شوي وي بدن ئي معمولاً تازه اما تر يوه حده تجزيه شوي يا شريډلي وي معمولاً د دغه مبتلا شوي جنين په ارگانو يا اعضاوو کې ظاهري زخمونه يا افات نه ليدل کيږي. د بروسيلا اويس (B.ovis) د انفکشن په صورت کې اهکي ډوله صفحي د سومانو او بنينگرو په لانديني برخه او ارخونو کې له مشخصو افاتو څخه شمارل کيږي.

د کيو تبه (Q-fever): پدي صورت کې پلاسنتا يا پيروان په پوره ډول سره زيانمن او مړه انساج په کوټليدونو او پيروالي د کوټليدونو د منځ په برخه کې ليدل کيږي.

کمپايلوباکتريوسس (Campylobacteriosis): پدي حالت کې پلاسنتا پريښودلې، مړه

انساج په کوتلیدونو کې موجود او د کوتلیدونو په منځی برخه کې نساواری رنگه پیروالی چه د پاسه ورباندی التهابی رنگه خیری لرونکی افزازات لیدل کیږی موجود وی. د اچول شوی بچی په ینه کې ښکاره مړه انساج لیدل کیږی.

لسترئوسس (Listeriosis): یو څه مړه انساج په کوتلیدون او د هغوی په منځی برخه کې لیدل کیږی. جنین پخپله شریډلی او له منځه تللی وی. د جنین ینه (او ممکن پیوس) په اندازه د ۰.۵-۱ ملی متر په اندازه مړه انساج لری.

۷. تشخیص

په میرو او وزوکی په سیستماتیکی ډول سره معاینه کول د سقط جنین د تشخیص لپاره ضروری دی. هغه څوک چه دا کار سرته رسوی باید د څاروی د خوراکي، د کلینیکی نښو نښانو د تاریخچي او همدارنگه د دغه څاروی د تماس په باب له بل رنځ لرونکی څاروی سره پوره معلومات لاس ته راوړی.

با وجود د دی د رنځ د تاریخچي په باب څرگندونه ډیر کم وخت د سقط د عامل په پیدا کیدلو کې معلومات په گوته کوی. یو دلیل شاید ترڅو د هغی په مرسته وپوهیږو چه څه باید سرته ورسو چه تشخیص ورباندی قطعی کړو. کله چه یوه څاروی بچی واچوو نو هغه څاروی باید له نورو څخه جلا او جنین د لابراتواری معایناتو لپاره وساتل شی.

د میرو او وزو مکمل جنین، پلاستنا او د وینی د سیروم نمونه د ښځینه څاروی سره له هغه تر څاروی سره چه جفت شویډی لابراتوار ته د معاینی لپاره ولیردول شی.

بدون د پلاستنا د موجودیت څخه کلايما دوسس (Chlamydiosis) د توکسو پلازموسس (Toxoplasmosis) ممکن ندی.

کلايما دوسس (Chlamydiosis): مکمله تاریخچه د سقط، د کلینیکی نښو نښانو په باب او د پیروان د جنینی د انساجو او د رحم د افزازاتو څخه په جوړ شوی سلاپد کې د غیری منظمو اجسامو لیدل په داخل د حجراتو کې د تشخیص سره مرسته کوی. قطعی تشخیص د پیروان او د جنین دانساجو څخه جلاشوی ارگانیزم د کلچر په نتیجه کې منځ ته راځی سیرولوژیکی آزموینی هم په تشخیص کې لویه مرسته کولی شی.

توکسوپلازموسس (Toxoplasmosis): احتمالی تشخیص ممکن یواځی د پیروان د زخمونو د موجودیت په صورت کې په گوته شی په هغه وخت کې چه پیروان موجود و اوسی. په موضوعی ډول سره سپین زیر رنگه افات او کلسیم لرونکی مواد په کوتلیدون باندی تنها د توکسو پلازموسس (Toxoplasmosis) موجودیت په گوته کوی. او په ساحه

کې باید دغه مشخصات د تشخیص لپاره پکار وپورل شی. اماله بلې خوا څخه د کوکسیلا برینتی (*Coxella burnetii*)، د بروسیلا (*Brucella*) او کلایمیدیا (*Chlamydia*) نوعی په صورت کې د پیروان د التهاب کیدو سبب کیږي چې کوتلیدونو منځی برخه احتواکوي.

د توکسو پلازما (*Toxoplasma*) مثبت تشخیص د پلاسنتا او یا د جنین د زیانمن پیوس او یا عضلو څخه د ارگانیزم جلاکولو ته ضرورت لري. د ارگانیزم د جلا کولو په خاطر باید نمونه په یخ کې انتقال شی او له منجمد کیدو څخه ئی ډه ډه وشي.

بروسیلوسس (Brucellosis): د یوه سقط جنین د تشخیص لپاره د بروسیلوسس (*Brucellosis*) په خاطر د سقط شوی جنین، پلاسنتا، د مهبل د افرازاتو، نور مختلف مواد چه سره چسپیدلی، نښتی او ترسب ئی کړی وی استفاده وشي د ارگانیزم د حمل کونکی څارویو د پیژندلو په خاطر د کمپلمنت فیکسیشن آزموینه (*Complement fixation*) سرته رسول پکار دی.

کیو تب (Q-fever): د دی د تشخیص لپاره چه پیروان کې د تغیراتو موندل، سپرولوژیکی آزموینی سرته رسولو او ارگانیزم د جلا کولو په نتیجه کې منځ ته راځي. گرچه د کوکسیلا برینتی (*Coxella burnetii*) د ارگانیزم جلا کول د تشخیص لپاره ډیر مهم اصل گڼل کیږي مگر نظر په انزوتیکي او انفکشنی طاقت لرلو سره د ا کار سرته نه رسیږي. د پلاسنتا یا پیروان د یوی توتی چه منجمد شوی اوسی باندی فلورسینت انتی بادی آزموینی (*Fluorescent Antibody Test*) اجراکول چه په نتیجه کې ارگانیزم په گوته کیدلای شي.

کمپایلو باکتریوسس (Campylobacteriosis): تشخیص قطعی د یو سقط جنین د کمپایلو باکتریا په واسطه د ارگانیزم په جلاکولو سره په گوته کیږي. ښه لپاره ئی د تشخیص لپاره د دی باکتریائی نوعی جلاکول له پیروان، د جنین د ابمازول (*abomasol*) د محتویاتو، د څاروی د مهبل د افرازاتو او په مستقیمه ډول دمایکروسکوپ لاندی معاینه کولو څخه دی.

لیستریوسس (Listeriosis): د ارگانیزم جلاکول له پیروان د ابمازال (*abomasol*) د محتویاتو او د څارویو د رحم د افرازاتو څخه تشخیص صورت نیسی.

۸. درملنه

د سقط جنین د حملې په وخت کې تشخیص تر څو ورځو پورې په لاس کې نه وی. نو دا به بڼه وی چې د نورو څارویو د خلاصون په خاطر دوی په تیترا سکلین Tetracycline سره تداوی کړو، ځکه چې اکثر ارگانیزمونه چې په میرو او وزو کې سقط منځ ته راوړی د تتراسکلین (Tetracycline) سره حساس دی. دا باید ۲۰ ملی گرامه دیوه کیلو گرام وزن د بدن په اندازې، د درې ورځو په مودې سره د درېو وارو لپاره تطبیق شی.

هغه څاروی چې د غوښې او فایبر د تولید په منظور ساتل کېږي هغوی ته باید هره ورځ هر څاروی ته ۴۰۰/ ۵۰۰ ملی گرامه د خولې له لپارې تر دوه اونیو پورې ورکړل شی. همدارنګه هغه څاروی چې د لبنیاتو د تولید په خاطر ساتل کېږي بالخصوص وچې میږي او وزوته د اوږدې مودې تاثیر لرونکي تتراسکلینو محلول ۲۰ ملی گرام په یو کیلو گرام وزن د بدن په اندازه د بدن د پوستکي لاندې د هر ۱۰-۱۴ ورځو په موده کې زرق کړی. او د درملو د پاتې کېدو موده په شیدې لرونکي څاروی کې باید په نظر کې ونیول شی.

۹. مخنیوی او کنترول

تر اوسه په افغانستان کې ددی ټولو رنځونو لپاره کوم خاص واکسین موجود نه دی. مږ جنین او دهغه پوستکي یا باید خین کړشي او یا داچه وسوځول شي تر څو نورو څارویو ته د مرض د خپریدو مخه ونیول شي. د توکسو پلازموزس (Toxoplasmosis) د مخنیوی په خاطر باید هڅه وشي چې بلارب څاروی د پشوگانو د غایطه موادو څخه لیري وساتل شي.

او همدارنګه د پشو گانو مخه ونیول شي تر څو په وښو او اخور کې مواد غایطه ونه کړي، همدارنګه د میرو او اوزو سقط شوی جنین او د جنین پرده په ډیر احتیاط سره یعنی د دست کشو په اغوستلو سره لیري کړي تر څو انسانانو ته د رنځ د خپریدو مخه ونیول شي. د میرو او وزو شیدې باید مخکې له مصرف څخه پاستوریزه او یا بڼه وجوشول شي.

په افغانستان کی د څاریو ساری رنځونه

زیاتی موضوعی افتی نښی په کونلیدون باندی د توکسو پلازموسس (Toxoplasmosis) د سقط په وخت کی.

زیاتی موضوعی افتی نښی په جگر یا ینه باندی د لیستریوسس (Listeriosis) په نتیجه کی د سقط مشخص کوی.

د ایروی افتی نښی په ینه کی د کمپایلو باکتر (Compylobacter) په وجه سقط په گوته کوی.

چرک لرونکی التهاب د خصیو چه د بروسیلا اوپس (Brucella ovis) په وخت کی لیدل شوی دی.